

tekst
Lisan Jansen Lorkeers
fotografie
Marjolein Annegarn

Ron van Zeeland (54) zet zich met zijn Stichting Untenu in voor kansarme hiv-positieve LHBT+'ers in Cambodja. "Juist deze groep, die het over het algemeen niet makkelijk heeft in Cambodja, wil ik een helpende hand bieden. Niet door problemen op te lossen, maar door perspectief te bieden."

TOEN RON VOOR het eerst naar Cambodja ging, zo'n negen jaar geleden, heeft het land een diepe indruk op hem gemaakt. "Het land heeft me gegrepen", vertelt Ron. "En dat terwijl Cambodja eigenlijk alles heeft wat je juist niet zoekt in een land. Er is erg veel armoede, met name op het platteland, en er heerst een overwegend autoritair politiek regime. Ook heb je het als persoon met hiv en/of behorend tot de LHBT+-doelgroep niet altijd even gemakkelijk - daar kom ik straks nog even op terug."

"Cambodja is een land met een ingrijpende geschiedenis"

Na die eerste kennismaking met Cambodja besloot hij er voor drie maanden vrijwilligerswerk te gaan doen bij LHBT+- en hiv-organisaties. Ron: "Ik wilde even weg en tijdelijk mijn werkende leven in Nederland te achter mij laten."

Ook wilde ik iets doen wat dicht bij mij staat, in 2000 ben ik namelijk zelf positief getest op hiv". Dit verblijf zou leiden tot Untenu: een eigen stichting, gericht op mensen met hiv en de LHBT+-doelgroep in Cambodja. Daar zet Ron zich tot op heden met hart en ziel voor in.

Cambodjaans e regenboog

Terug in de tijd

“Cambodja is een land met een ingrijpende geschiedenis”, vertelt Ron. “Tijdens de genocide onder het regime van Pol Pot is een kwart van de eigen bevolking vermoord of van hongers- of ontbering of uitputting omgekomen. Met name de intellectuele elite moest het ontgelden. Cambodja is daarmee opgezaald met een enorm trauma, armoede en achterstand in de ontwikkeling. Dit is tot op de dag van vandaag zichtbaar. Na de inval door Vietnam is begin jaren negentig de VN-vredesmissie UNTAC in Cambodja gestationeerd, waaraan ook Nederland deelnam. Veel mensen zeggen dat hierdoor hiv in Cambodja op grote schaal is verspreid. In combinatie met gebrekkige gezondheidszorgen en voorlichting heeft dit ertoe geleid dat ruim 2% van de bevolking met hiv geïnfecteerd raakte. Dat is 1 op de 50 mensen. Het is niet voor niets dat Cambodja in het verleden als hiv-land nummer één in Azië bekendstond.”

Noodhulp

Tijdens zijn vrijwilligerswerk kreeg Ron de vraag of hij een projectplan wilde schrijven voor een noodfonds voor arme hiv-positieve homo's en transgenders. Bovendien had hij al een bedrag meegekregen om aan goede doelen te besteden. Daardoor kwam alles snel samen. In 2015 is het noodfonds geboren; het kreeg de naam Stichting Untenu, waarbij *Untenu* de fonetische schrijfwijze is van het Cambodjaanse woord voor regenboog. De stichting biedt noodhulp, scholing en werkervaringsplaatsen aan hiv-positieve LHBT+’ers die in Cambodja onder armoedige omstandigheden leven. Deze specifieke doelgroep wil Ron graag even toelichten: “In Cambodja is veel armoede, met name onder mensen op het platteland. Mensen met hiv zijn daar extra kwetsbaar. Als zij ziek worden, hebben zij geen geld

voor benodigde zorg en ondersteuning. Juist voor deze kwetsbare groep zetten wij ons in.”

Handen uit de mouwen

Inmiddels is er een klein groepje vrijwilligers dat onder leiding van Ron actief bezig is om in Nederland geld in te zamelen voor de projecten in Cambodja. Zo worden bijvoorbeeld activiteiten rondom LHBT+ en hiv-evenementen georganiseerd. Ook worden fondsen aangeschreven, doneren particulieren en dragen ambassadrices Meander en Bijoux, door spetterende optredens te geven, hun steentje bij. Het opgehaalde geld wordt in Cambodja hoofdzakelijk besteed aan het bieden van noodhulp en het vergroten van het perspectief en kansen van deze doelgroep. Ron licht toe: “Bij eenmalige noodhulp kun je denken aan mensen die ziek zijn en geen voedsel of hulp kunnen betalen. Wij helpen dan door medicijnen of maaltijden te brengen – in een Cambodjaans ziekenhuis krijg je namelijk geen eten – of door het schoolgeld van de kinderen te betalen. Om het perspectief van deze mensen te vergroten, ondersteunen we projecten gericht op werkervaring en zorgen we ervoor dat mensen een opleiding kunnen volgen. Zo proberen we nu bijvoorbeeld een groepje op te leiden tot visagist.”

“Alles wat ook maar iets met seksualiteit te maken heeft, wordt niet besproken”

De projecten van Stichting Untenu worden uitgevoerd in samenwerking met een lokale organisatie. “Sinds 2016 werken we samen met Bandanh Chaktomok, the National LGBT Network

Cambodia. Dat heeft een groot netwerk, verspreid over Cambodja. Dit netwerk fungeert, naast onze webpagina, ook als doorgeefluik voor de noodhulp die wij bieden. Wij werken intensief met hen samen; de lokale contactpersonen voeren bijvoorbeeld de activiteiten van Stichting Untenu uit. Dat helpt enorm en zorgt voor continuïteit, zeker omdat ik maar een aantal maanden per jaar in Cambodja ben.” Met overheden werkt Stichting Untenu niet. Ron: “We zijn erg blij dat we met een lokale organisatie kunnen samenwerken. Met de overheid samenwerken is in Cambodja, gezien de politiek en wetgeving, een stuk ingewikkelder.”

Schaamtecultuur

Volgens Ron kun je de gezondheidszorg op het gebied van hiv over het algemeen vergelijken met die in Nederland. “Generieke hiv-medicatie is gratis en wordt gefinancierd door buitenlandse donoren, mede dankzij de impact van de eerdere hiv-epidemie. Hiervan hebben ze namelijk meer dan genoeg geleerd. Wel moet ik erbij zeggen dat de hiv-zorg met name voor heteroseksuelen in de grotere steden goed geregeld is. Als je hiv hebt en je op het platteland in armoede woont, dan is het een heel ander verhaal”, vertelt Ron. “Ook hiv-consulenten, die mensen leren omgaan met hun hiv, kennen ze in Cambodja.

“Er zijn geen discriminerende wetten, maar ook geen beschermende wetten”

Daarnaast zijn er praatgroepen in de klinieken, alhoewel hier ook nog wel wat haken en ogen aan zitten. In Cambodja hangt namelijk een soort schaamtecultuur rondom seksualiteit. Alles wat ook maar iets met seksualiteit te maken heeft,

wordt niet besproken. Ook wordt er niet veel in de openbaarheid over hiv gesproken, ook al is het er wel. Je kunt je voorstellen dat het voor LHBT+’ers nog veel moeilijker is om over hun seksualiteit te spreken. Op het gebied van LHBT+-rechten is er eveneens nog een slag te maken. Er zijn geen discriminerende wetten, maar ook geen beschermende wetten. Hierdoor blijf je toch een beetje in de schaduw opereren. Helaas.”

Ambities

In de toekomst wil Ron graag meer werken aan het opleiden van mensen. “Het belangrijkste vind ik om mensen perspectief te kunnen bieden. Door opleidingen mogelijk te maken, kunnen we dat”, vertelt Ron. Ook wordt onderzocht om het werk naar andere landen uit te breiden, bijvoorbeeld naar Thailand. Ron: “We hebben een bestuurslid die een vrij lange periode in Thailand heeft doorgebracht. Dat is een toeristische plek met veel betaalde seks. Met name voor onze doelgroep kunnen we hier volgens mij heel veel betekenen, ook omdat er bijvoorbeeld veel sekswerkers uit Cambodja werken. Maar goed, dit zijn nog allemaal dromen. Op korte termijn hoop ik eerst dat we in goede gezondheid de coronaperiode goed doorkomen en dat ik op den duur weer een bezoek kan brengen aan Cambodja, het land dat in mijn hart zit.” ■

Meer over de stichting van Ron vind je op untenu.nl.

PASPOORT

NAAM

Ron van Zeeland

LEEFTIJD

54 jaar

INSPIRATIE

“Mensen die zich gedreven maar met humor en relativering inzetten voor verandering, voor anderen. Bijvoorbeeld de Roze Driehoek uit Eindhoven, bij die flikkeractiegroep waren veel kunstenaars en acteurs actief. Vaak shockerende acties werden met humor gecombineerd. Een andere inspiratiebron vormen de *Sisters of Perpetual Indulgence*, waarvan ik samen met Julian Hows nu een bescheiden orde vorm in Nederland”

LEVENSOTTO

“Passie en humor, en daarmee onrecht te lijf gaan”